

1 Tasogeometrian peruskäsitteitä**1.1** Erilaisia kulmia

- osaa tehdä päätelmiä kulmien suuruuksista
- palauttaa mieleen ja käyttää tietoja ristikulmasta, vieruskulmasta ja samankohtaisista kulmista sekä kolmion kulmista
- osaa hahmotella kuvan sanallisesta kuvauksesta ja käyttää muuttujaa yksinkertaisissa tilanteissa
- tutustuu yksinkertaisiin, dynaamisen matematiikan ohjelman avulla tehtäviin piirroksiin ja tekee piirroksista havaintoja

1.2 Pythagoraan lause ja kolmion pinta-ala

- palauttaa mieleen Pythagoraan lauseen, osaa tulkita sen merkityksen pinta-alana ja tutustuu havainnolliseen perusteluun
- palauttaa mieleen kolmion pinta-alan laskemisen ja osaa soveltaa sitä moninlaisiin tilanteisiin
- syventää taitoaan käyttäen kuvaa, muuttujaa ja dynaamisen matematiikan ohjelmaa ratkaisun apuna.
- erottaa likiarvon ja tarkan arvon

1.3 Monikulmioita

- tutustuu monikulmioiden määritelmiin
- osaa tehdä päätelmiä monikulmioiden ominaisuuksista
- osaa laskea suorakulmion, suunnikkaan, puolisuunnikkaan ja muiden osiin jaettavien monikulmioiden pinta-alan
- osaa tarkastella säännöllisiä monikulmioita
- osaa piirtää ja tutkia monikulmioita dynaamisen matematiikan ohjelmalla
- tuntee suunnikkaan ominaisuudet ja monikulmion kulmien summan

1.4 Yhdenmuotoisuus ja yhtenevyys

- perehtyy yhdenmuotoisuuteen ja mittakaavaan sekä selvittää niiden avulla kuvion osien suuruuksia
- osaa perustella kolmioiden yhdenmuotoisuuden
- osaa muodostaa verrannon yhdenmuotoisten kuvioiden vastinsivuista
- tietää yhdenmuotoisten kuvioiden pinta-alojen suhteen olevan mittakaavan neliö ja osaa käyttää tätä tietoa ongelmanratkaisussa
- tunnistaa yhtenevät kolmiot ja osaa tehdä päätelmiä yhtenevyyden avulla

2 Trigonometria**2.1** Suorakulmaisen kolmion trigonometriaa

- osaa käyttää siniä, kosinia ja tangenttia suorakulmaisen kolmion sivujen ja kulmien selvittämisessä
- osaa hahmotella kuvan ja käyttää siniä, kosinia ja tangenttia sovelluksissa
- osaa käyttää sekä sinin, kosinin ja tangentin tarkkoja arvoja että teknisellä apuvälillä saatavia likiarvoja

2.2 Tylppäkulmaisen kolmion trigonometriaa

- tutustuu sinin ja kosinin määritelmiin yksikköympyrässä kulmilla $[0^\circ, 180^\circ]$
- ymmärtää, että tiettyä sinin arvoa voi vastata kaksi kulmaa
- osaa määrittää kolmion pinta-alan kahden sivun ja niiden välisen kulman avulla

2.3 Sinilause	<ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää sinilauseetta kolmion sivujen ja kulmien selvittämiseen • osaa hyödyntää sinilauseetta sovelluksissa
2.4 Kosinilause	<ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää kosinilauseetta kolmion sivujen ja kulmien selvittämiseen • osaa hyödyntää kosinilauseetta sovelluksissa
3 Ympyrä ja kolmion merkilliset pisteet	
3.1 Ympyrä	<ul style="list-style-type: none"> • osaa hyödyntää päättelyssä tietoa siitä, että ympyrän kehällä olevat pisteet ovat samalla etäisyydellä keskipisteestä • osaa soveltaa ympyrän piirin ja pinta-alan kaavoja • ymmärtää kaaren pituuden ja sektorin pinta-alan yhteyden vastaavaan keskuskulmaan
3.2 Ympyrään liittyviä kulmia	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää kehä- ja keskuskulman välisen yhteyden ja osaa päätellä kulmia tämän avulla • tietää säteen ja tangentin välisen kulman olevan suora ja osaa hyödyntää tätä päättelyssä • osaa hahmotella kuvan ja hahmottaa tarkoituksenmukaiset kulmat sovellustehtävässä
3.3 Kolmion merkilliset pisteet	<ul style="list-style-type: none"> • osaa tulkita janan keskinormaalilla tai kulmanpuolittajalla olevan pisteen etäisyyden janan päätepisteistä tai kulman kyljistä • osaa tarkastella kolmion sisään ja ympäri piirrettyjen ympyröiden yhteyttä kolmion sivujen keskinormaaleihin ja kulmanpuolittajiin • osaa käyttää kolmion kulmanpuolittajalauseetta ja mediaanilauseetta • syventää taitoaan tehdä havaintoja dynaamisen matematiikan ohjelmalla ja perustella tuloksia matemaattisesti
4 Avaruusgeometriaa	
4.1 Avaruusgeometrian peruskäsitteitä	<ul style="list-style-type: none"> • osaa hahmottaa suorakulmaisen särmiön ja monitahokkaan osat sekä hahmotella kuvan • osaa laskea suorakulmaisen särmiön avaruuslävistäjän pituuden • osaa hahmottaa kulmia avaruudessa ja laskea niiden suuruuksia yksinkertaisissa tilanteissa • tunnistaa kappaleesta sopivan kolmion ja osaa selvittää tämän avulla kulmia ja pituuksia • tietää yhdenmuotoisten kappaleiden tilavuuksien suhteen olevan mittakaavan kuutio ja osaa käyttää tätä tietoa ongelmanratkaisussa • tutustuu kolmiulotteisten kappaleiden piirtämiseen ja tutkimiseen dynaamisen matematiikan ohjelmalla
4.2 Lieriö	<ul style="list-style-type: none"> • osaa hahmottaa lieriön osat ja hahmotella kuvan • osaa määrittää lieriön (sis. suorakulmaisen särmiön) tilavuuden ja vaipan ja pohjien pinta-alan • syventää taitoaan hahmottaa kolmiulotteinen kappale ja sen pinta • tutustuu yksinkertaisiin sisäkkäisiin kappaleisiin

4.3 Kartio

- osaa hahmottaa kartion ja pyramidin osat sekä hahmotella kuvan
- osaa laskea kartion tilavuuden ja kartioon liittyviä pinta-aloja
- syventää kulman tarkastelua avaruudessa pyramidiin liittyen
- osaa hahmottaa sisäkkäisiä kappaleita ja käyttää aiemmin opittuja tietoja niiden mittojen selvittämisessä

4.4 Pallo

- osaa hahmottaa pallon ja sen osat sekä piirtää apukuvan
- osaa laskea pallon tilavuuden ja pinta-alan
- syventää kulman tarkastelua avaruudessa maapallon pituus- ja leveyspiireihin liittyen
- osaa hahmottaa sisäkkäisiä kappaleita ja käyttää aiemmin opittuja tietoja niiden mittojen selvittämisessä